

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор ДІ НУ «ОМА»

_____ Чимшир В.І.
(підпис)
» _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Морське право»

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 27 Транспорт

Спеціальність: 271 Річковий та морський транспорт

Спеціалізація: 271.01 Навігація і управління морськими суднами

Дунайський інститут Національного університету «Одеська морська академія»

Кафедра гуманітарних дисциплін

Робоча програма навчальної дисципліни «**Морське право**» розроблена відповідно до освітньої програми «**Навігація та управління морськими суднами**» .

Розробник: д. і. н., професор кафедри гуманітарних дисциплін Ярмоленко Марія Іванівна

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін

Протокол від «25» серпня 2021 р. № 1.

Завідувач кафедрою _____ Желясков В.Я.

Секретар кафедри _____ Турлак Л. П.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми за спеціалізацією 271.01 «Навігація і управління морськими суднами».

О. Б. Даниленко

1. Загальний опис навчальної дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Морське право**» є вивчення здобувачами вищої освіти основних положень морського права України та міжнародного морського права, а також ознайомлення їх із змістом системи міжнародно-правового регулювання морського судноплавства та використання Світового океану для забезпечення безпеки судноплавства та ефективного виконання обов'язків вахтового помічника капітана;

Мова навчання – українська.

Статус дисципліни – обов'язкова.

Передумовою для вивчення дисципліни «**Морське право**» є обов'язкових елементів освітньо-професійної програми «Навігація і управління морськими суднами», а саме «Правознавство». Така передумова передбачає набуття необхідних компетенцій (знань, умінь та навичок) з основних положень національного морського права і надає можливість орієнтуватися в системі чинного законодавства та використовувати джерела морського права як закони прямої дії; дозволяє підтвердити застосування компетентнісного підходу з метою досягнення професійних якостей майбутнього фахівця.

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Компетентності:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері судноводіння, обробки та розміщення вантажів; управління операціями судна та піклуванні про людей на судні, що передбачає застосування теорій і методів наук про устрій судна, навігацію, технологію перевезення вантажів, комерційну експлуатацію засобів транспорту, управління ресурсами.

Загальні компетентності:

ЗК 13 Здатність до подальшого навчання.

ЗК 14 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 15 Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Загальні фахові компетентності:

ЗФК 3 Здатність розробляти плани дій під час аварійних ситуацій та схем з боротьби за живучість судна, а також здійснювати дії у випадку аварійних ситуацій згідно з цим планом.

Програмні результати навчання:

ПРН23 Знання міжнародних і вітчизняних нормативно - правових актів відносно безпеки людського життя на морі та охорони морського навколишнього середовища та забезпечення їх дотримання.

Кількість кредитів ЄКТС – 4 (чотири) – на базі повної загальної середньої освіти.

Форма підсумкового контролю - Іспит.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною.

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «**Морське право**» передбачає здобуття здобувачем вищої освіти наступних результатів навчання за навчальною дисципліною:

- знати основні положення національного та міжнародного морського права;
- знати міжнародні і вітчизняні нормативно - правові акти відносно безпеки людського життя на морі та охорони морського навколишнього середовища та забезпечення їх дотримання;
- знати міжнародно-правовий режим морських просторів;

- знати умови договорів морських перевезень пасажирів, вантажу та ручної поклажі;
- знати правове регулювання господарчих операцій морських портів України;
- знати основні положення щодо забезпечення безпеки мореплавства;
- орієнтуватися та застосовувати знання основних положень національного та міжнародного морського права на практиці;
- вміти використовувати джерела морського права як закони прямої дії;
- вміти визначати вірну юридичну кваліфікацію в межах своїх безпосередніх професійних обов'язків;
- вміти розробляти проекти угод, інших необхідних юридичних актів і документів.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни.

Назви розділів і тем дисциплін	Кількість навчальних годин Заочна форма навчання (на базі ПЗСО) - 3 курс НіУМС			Відповідність модельному курсу Міжнародної морської організації
	Кількість аудиторн их годин	Лекції	Практичні заняття	
Розділ № 1 «Морське право».				
1.1.Поняття та основні категорії морського права. Джерела морського права.	2	1	-	Leadership and teamwork (Model Course 1.39)3.7 – 3.7.5
1.2. Правовий статус морського судна та екіпажу судна.	3	1	1	
1.3 Міжнародно-правовий режим морських просторів, перебування та діяльність в них.	3	1	1	
1.4. Правовий статус та функції морського порту.	1	1	-	
1.5. Комерційна експлуатація судна.	2	-	1	
1.6. Міжнародні міжурядові та неурядові організації та їх роль у розвитку морського права	2	1	-	
1.7.Правове регулювання міжнародних перевезень.	2	1	-	
1.8. Арешт морського судна та врегулювання міжнародних морських спорів..	2	1	-	
1.9. Міжнародно-правове забезпечення безпеки мореплавства.	3	1	1	
Разом за розділом годин:	12	8	4	
Всього аудиторних годин:	12	8	4	
Самостійна робота (годин): з них на виконання індивідуального завдання **	108			
Загальний обсяг годин з навчальної дисципліни:	120			

4. Теми практичних занять.

Назви розділів і тем	Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення, використання яких передбачає виконання практичних занять (за потребою)
Розділ 1:	
<p>Тема 1. Поняття та основні категорії морського права. Джерела морського права. Поняття та структура морського права. Значення Світового океану в умовах економічного розвитку, подолання світової економічної кризи та глобалізації. Основні етапи кодифікації морського права. Основні суб'єкти, принципи та інститути морського права. Поняття та види джерел морського права. Міжнародний договір і міжнародний звичай як джерела морського права. Види, порядок прийняття і вступу в силу міжнародних договорів у сфері морського права. Національні норми, які регламентують використання морських просторів в цілях морського судноплавства. Суб'єкти міжнародного права та національного права, що здійснюють правотворчі, право приємні і правоохоронні функції в сфері морського права. Організація Об'єднаних Націй. Міжнародна організація праці (ILO).</p>	<p>Кодекс торговельного мореплавства України; Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права; Метод.вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи здобувачів освіти.</p>
<p>Тема 2. Правовий статус морського судна та екіпажу судна. Поняття та класифікація водних транспортних засобів(критерії класифікації). Національність морського торговельного судна. Обов'язки «держави прапора». Державна реєстрація суден. Портові формальності при здійсненні оформлення прибуття/вибуття судна в порт та уніфікація форм транспортних документів. Перелік документів, необхідних для оформлення судна (Конвенція 1965р «Про полегшення міжнародного морського судноплавства»). Види контролю судна при здійсненні стоянки в порту та завантаженні вантажу. Правові вимоги до кандидатів у члени морського екіпажу за нормами міжнародного та національного законодавства.</p>	<p>Кодекс торговельного мореплавства України; Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права; Метод.вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи здобувачів освіти.</p>
<p>Тема 3. Міжнародно-правовий режим морських просторів, перебування та діяльність в них. Типи та види морських просторів – принципи (підгрунття, критерії) класифікації. «Делімітація» та «демаркація» у морському праві. Відкрите море – визначення, межі, міжнародно-правовий статус. Кримінальна юрисдикція на борту судна у випадку вчинення злочину у відкритому морі. Правовий статус територіального моря та внутрішніх вод України. Територіальне море - визначення, межі, міжнародно-правовий статус. Правовий режим іноземних військових кораблів в територіальних водах та портах України. Виключна економічна зона. Правовий статус прибережних держав у виключній економічній зоні. Прилегла зона - визначення, види, межі, правовий статус. Континентальний шельф - визначення, межі, міжнародно-правовий статус. Правовий статус дна й надр дна Світового океану. Архіпелажні води - визначення, межі, міжнародно-правовий статус. Суверенітет держави-архіпелагу, закони держави-архіпелагу при здійсненні іноземними суднами проходу по морським коридорам такої держави.</p>	<p>Кодекс торговельного мореплавства України; Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права; Метод.вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи здобувачів освіти.</p>

<p>Тема 4. Правовий статус та функції морського порту. Організація роботи в морському порту: режим перебування в порту, організація діяльності суб'єктів господарювання. Режим у пункті пропуску через державний кордон України та митний контроль в морському порту. Органи та мета державного регулювання діяльності в морському порту. Перелік послуг, що надаються у морських портах. Права та обов'язки суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність у морському порту. Портові збори. Функції, призначення та повноваження капітана морського порту. Служби морського порту.</p>	<p>Кодекс торговельного мореплавства України; Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права; Метод.вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи здобувачів освіти.</p>
<p>Тема 5. Комерційна експлуатація судна. Поняття договору морського перевезення. Чартер і коносамент - найпоширеніші форми договору морського перевезення. Коносамент. Штурманська розписка. Докова розписка. Морська накладна. Делівері-Ордер. Договір морського перевезення пасажирів. Поняття договору морського круїзу. Поняття договору лізингу судна.</p>	<p>Кодекс торговельного мореплавства України; Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права; Метод.вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи здобувачів освіти.</p>
<p>Тема 6. Міжнародні міжурядові та неурядові організації та їх роль у розвитку морського права. Правовий статус Міжнародної морської організації: історія створення, основні напрямки діяльності та повноваження, структура. Правовий статус Ради Безпеки ООН та її роль у підтриманні міжнародного миру та безпеки, у тому числі на морі. Балтійська та міжнародна морська організація. Міжнародний морський комітет (Всесвітня асоціація морського права). Міжнародна асоціація незалежних власників танкерів. Міжнародна асоціація з координації перевантажувальних операцій. Міжнародна асоціація суднових постачальників. Міжнародний орган з морського дна: правовий статус, структура та основні повноваження. Комісія з питань континентального шельфу: правовий статус, структура та основні повноваження. Міжурядова океанографічна комісія ЮНЕСКО: історія створення, структура, основні повноваження.</p>	<p>Кодекс торговельного мореплавства України; Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права; Метод.вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи здобувачів освіти.</p>
<p>Тема 7. Правове регулювання міжнародних перевезень. Сутність та види міжнародного торгового судноплавства. Поняття та форми договору морського перевезення вантажу. Поняття «чартер» та класифікація умов рейсового чартеру. Поняття та види фрахтування суден. Сторони та зміст договору морського перевезення пасажирів та багажу. Сутність договору морського круїзу.</p>	<p>Кодекс торговельного мореплавства України; Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права; Метод.вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи здобувачів освіти.</p>
<p>Тема 8. Арешт морського судна та врегулювання міжнародних морських спорів. Арешт морських суден в сучасному міжнародному праві. Національне законодавство про арешт морських суден. Законодавство іноземних держав про арешт суден. Поняття і види міжнародних морських суперечок. Арбітражні засоби вирішення морських спорів. Особливості вирішення міжнародних морських спорів у судовому порядку. Міжнародний Трибунал по морському праву і його роль у вирішенні морських суперечок.</p>	<p>Кодекс торговельного мореплавства України; Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права; Метод.вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи здобувачів освіти.</p>

<p>Тема 9. Міжнародно-правове забезпечення безпеки мореплавства.</p> <p>Міжнародно-правова система забезпечення безпеки мореплавства: Основні міжнародно-правові акти, що стосуються безпеки мореплавства: загальна характеристика. Навігаційні правила забезпечення безпеки мореплавства (характеристика норм Конвенції ООН з морського права 1982 р. та Міжнародних правил із запобігання зіткненню суден 1972 р.). Технічні правила забезпечення безпеки мореплавства (характеристика норм Міжнародної конвенції з охорони людського життя на морі 1974 р. стосовно конструкції суден, Конвенції про вантажну марку 1966 р.). Експлуатаційні правила забезпечення безпеки мореплавства (характеристика норм Міжнародної конвенції про стандарти підготовки, дипломування моряків та несення вахти 1978/1995р., Конвенції про мінімальні норми на торговельних судах 1976 р.). Принципи та порядок роботи систем ШМАРСАТ та КОСПАС-САРСАТ. Система забезпечення безпеки мореплавства в Україні: Нормативно-правова база забезпечення безпеки мореплавства в Україні.</p> <p>Норми Кодексу торговельного мореплавства України про забезпечення безпеки мореплавства.</p>	<p>Кодекс торговельного мореплавства України; Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права; Метод.вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи здобувачів освіти.</p>
10. АКР	Варіанти АКР

5. Завдання для самостійної роботи.

Самостійна робота з навчальної дисципліни «Морське право» включає:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовку до практичних занять;
- надання відповідей на тести з тем курсу;
- самостійне опрацювання окремих розділів навчальної дисципліни.

6. Індивідуальні завдання.

Індивідуальне завдання не передбачено навчальним планом.

7. Методи контролю.

Контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється у вигляді поточного та семестрового контролю.

Поточний контроль здійснюється оцінюванням якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни за результатами опитування з питань лекційного матеріалу, виконання практичних робіт, що передбачені робочим навчальним планом згідно з темами робочої навчальної програми (у відповідності до Положення про організацію освітнього процесу НУ «ОМА»).

Форма контролю: Іспит

Методи контролю – усний.

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною.

№	Результати навчання за навчальною дисципліною	Методи демонстрації	Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, які використовуються для демонстрації здобутих результатів навчання за навчальною дисципліною (за потребою).
---	---	---------------------	---

п/п			
1	Знання основних положень морського права України та міжнародного морського права;	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	Інтернет ресурси; комп'ютер; проектор, флешка; презентації; мультимедійне обладнання.
2	Знання основних положень та актів щодо регулювання міжнародно-правового режиму морських просторів;	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	Інтернет ресурси; комп'ютер; проектор, флешка; презентації; мультимедійне обладнання.
3	Знання основних державних та міжнародних положень та вимог управління морським транспортом України для забезпечення безпеки судноплавства;	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	Інтернет ресурси; комп'ютер; проектор, флешка; презентації; мультимедійне обладнання.
4	Знання поняття договору морських перевезень та договору морських перевезень пасажирів, вантажу та ручної поклажі;	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	Інтернет ресурси; комп'ютер; проектор, флешка; презентації; мультимедійне обладнання.
5	Уміння на правовому рівні регулювати господарчими операціями морських портів України;	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	Інтернет ресурси; комп'ютер; проектор, флешка; презентації; мультимедійне обладнання.
6	Уміння застосовувати знання основних положень морського права та міжнародного морського права на практиці;	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	Інтернет ресурси; комп'ютер; проектор, флешка; презентації; мультимедійне обладнання.
7	Уміння використовувати джерела морського права як закони прямої дії;	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	Інтернет ресурси; комп'ютер; проектор, флешка; презентації; мультимедійне обладнання.
8	Уміння орієнтуватися в системі чинного законодавства;	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	Інтернет ресурси; комп'ютер; проектор, флешка; презентації; мультимедійне обладнання.
9	Уміння інтерпретувати особливості предмету і методу регулювання галузей міжнародного морського права та їх фундаментальні положення;	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	Інтернет ресурси; комп'ютер; проектор, флешка; презентації; мультимедійне обладнання.
10	Уміння на правовому рівні регулювати господарчими операціями морських портів України;	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	Інтернет ресурси; комп'ютер; проектор, флешка; презентації; мультимедійне обладнання.

11	Уміння розробляти проекти угод, інших необхідних юридичних актів і документів, згідно вимог міжнародних конвенцій;	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	Інтернет ресурси; комп'ютер; проектор, флешка; презентації; мультимедійне обладнання.
12	Уміння визначати вірну юридичну кваліфікацію в межах своїх безпосередніх професійних обов'язків;	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	Інтернет ресурси; комп'ютер; проектор, флешка; презентації; мультимедійне обладнання.
13	Уміння орієнтуватися в питаннях національного законодавства України щодо морських просторів, що перебувають під юрисдикцією України;	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	Інтернет ресурси; комп'ютер; проектор, флешка; презентації; мультимедійне обладнання.
14	Уміння вести дискусії з актуальних питань перспективи розвитку правової системи торговельного мореплавства України у зв'язку із євроінтеграційними процесами.	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	Інтернет ресурси; комп'ютер; проектор, флешка; презентації; мультимедійне обладнання.

8. Схема нарахування балів за навчальною дисципліною.

Шкала оцінювання.

За шкалою ECTS		За шкалою оцінювання ДІ НУ «ОМА»		
Оцінка	Пояснення	Екзамен		Залік
A	Відмінно	Відмінно	5	Зараховано
B	Дуже добре	Добре	4	
C	Добре			
D	Задовільно	Задовільно	3	
E	Достатньо			
FX	Незадовільно	Незадовільно	2	Не зараховано

Загальні критерії оцінювання знань здобувачів освіти:

A (відмінно) – оцінка «відмінно»

Глибокі знання і розуміння навчального матеріалу, виконання завдань без/або з незначною кількістю недоліків в обсязі, передбаченим робочою програмою навчальної дисципліни. Здобувач освіти вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію. Використовує набуті знання і вміння для прийняття рішень у стандартних і нестандартних ситуаціях. Переконаливо аргументує відповіді, відстоює власну позицію щодо питань, які розглядаються. Здобувач освіти добре знайомий з основною, а також додатковою літературою.

B (дуже добре) – оцінка «добре»

Достатньо повні знання та розуміння навчального матеріалу, виконання завдань з незначною кількістю недоліків та/або негрубих помилок. Здобувач освіти вміє застосовувати набуті знання та вміння для вирішення практичних завдань, у відповіді

прослідковується порушення принципу систематичності і логічності викладу навчального матеріалу. Самостійно виправляє допущені помилки, виявляє ґрунтовне знання основної бібліографії, однак лише поверхово орієнтується у допоміжній літературі.

С (добре) – оцінка «добре»

Загальні знання та розуміння навчального матеріалу, виконання завдань з певною кількістю недоліків і несуттєвих помилок. Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію в цілому самостійно застосовувати її на практиці. Відповідь здобувача освіти правильна, але недостатньо повна, бездоказова. Здобувач освіти самостійно виправляє помилки, виявляє знайомство та розуміння основної бібліографії, однак зовсім не орієнтується у допоміжній літературі.

D (задовільно) – оцінка «задовільно»

Базові знання та розуміння навчального матеріалу, виконання завдань з суттєвими недоліками або помилками. Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача. У своїх міркуваннях опирається на повторення думок викладача або автора, не вміє навести власні приклади, не може відповісти на додаткові запитання. Здобувач освіти виявляє поверхове знайомство та розуміння лише основної бібліографії та зовсім не орієнтується у допоміжній літературі.

E (достатньо)– оцінка «задовільно»

Знання та розуміння навчального матеріалу на рівні мінімальних вимог. Здобувач освіти бачить навчальну дисципліну як нагромадження випадкових і не пов'язаних між собою тем. У своїх міркуваннях не здатен аналізувати окрему тему дисципліни у контексті інших тем і виражати взаємозв'язок між ними, відповіді мають шаблонний характер і не відображають самостійного розуміння теми. Здобувач освіти поверхово орієнтується в основній бібліографії.

FХ (незадовільно) – оцінка «незадовільно»

Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну його частину. Він спроможний висвітлити лише окремі питання, не вміючи їх аргументувати чи пояснити. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни відсутня. Його участь у навчальному процесі є пасивною, відповіді в більшості є невірними або дуже поверховими і обмежуються механічним засвоєнням програми навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література.

Основна:

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права (Монтего-Бей, 1982)
2. Кодекс Торговельного Мореплавства України, / Документ 176/95-ВР: Кодекс України, Чинний. - Вид.Право: Київ, 2020. - 93с
3. Закон України Про Морські Порти України, / Документ 4709-VI: Кодекс України, Чинний. - Вид.Право: Київ, 2020.- 94-168 с.
4. Білляр К.Л. Особливості правотворчої функції Міжнародної Морської Організації. – Вид.Фенікс: Одеса, 2016. - 224 с.
5. Караман И, Решение международного суда в деле о морской делимитации в Черном море. – Одеса: Фенікс, 2012. – 214 с.
6. Мошак Г. Г. Європейське право внутрішнього судноплавства. - Вид.Право: Київ, 2020.- 190 с.

7. Панфілова Ю.М. Міжнародно-правовий механізм протидії проявам актів насильства у водах Світового океану. – Вид. Фенікс: Одеса, 2012. - 215 с.
8. Самойленко Е. Міжнародно-правове регулювання судноплавного використання. – Вид. Ліра: Київ, 2018. – 266 с.
9. Шемякин А.Н. Современное международное морское право и перспективы его развития. – Одесса: ОНМА, 2003. – 316 с.
10. Шемякин А.Н., Кітаєнко А.Е. Правові основи регламентації судноходства: Навчальний посібник. - Одеса:ОНМА, 2003. -84 с.
11. Щипцов О. А., Анцелевич Г. О., Пренко О. Т. Міжнародне морське право: Правовий статус науково-дослідних суден. - Одеса: Фенікс, 2019. - 436 с.
12. Федотов А.Ф. Морское право. – Одесса. 2008 – 332 с.
13. Ярова А. О. Практика розгляду спорів щодо забруднення морського середовища в результаті аварійного випадку.- Вид.Фенікс: Одеса, 2017.- 83 с.
14. Ярова А.О. Правова природа аварійного випадку в міжнародному морському праві: поняття, класифікація. - Київ, 2015. - 78 с.
15. Ярмоленко М. І. Морське право/Метод.вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи курсантів та студентів –Одеса. – ОНМА, 2015. - 64 с.
16. Ярмоленко М. І. Морське право/Метод.вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи курсантів та студентів (2-е видання). – Ізмаїл. – ДІ НУ “ОМА”, 2019. – 70 с.

Допоміжна:

1. Аверочкіна Т.В. Правові колізії в регулюванні працевлаштування моряків на судна іноземних судновласників / Т.В. Аверочкіна // Митна справа. – 2006. – № 1.
2. Аверочкіна Т.В. Колізії національних законодавств при працевлаштуванні моряків на судна іноземних судновласників / Т.В. Аверочкіна // Актуальні проблеми політики: Зб. наук. праць – Одеса: Фенікс, 2006. – Вип. 29. – С. 461 – 464.
3. Аверочкіна Т.В. Нормистандарти підготовки та дипломування моряків: місце у системі правових норм та правова природа / Т.В. Аверочкіна // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2006. – № 7 (57). – С. 111 – 115.
4. Аверочкіна Т.В. Режим як основа правопорядку морського порту / Т.В. Аверочкіна // Сучасний правопорядок: національний, інтегративний та міжнародний виміри: Тези Міжнародної науковопрактичної конференції / За заг. ред. Ю.М.Оборотова. – О.: Фенікс, 2008. – С. 148-150.
5. Котлубай О.М. Торговельне судноплавство України: Проблеми та перспективи розвитку: - О.:Фенікс, 2008. - 384с.
6. Баймуратов М. О. Міжнародне право. -Одеса, 2006. - 424 с.
7. Дмитриченко І.В. Чорноморські протоки// Великий енциклопедичний юридичний словник / За редакцією акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. – К.: ТОВ "Видавництво "Юридична думка", 2007. – С. 970.
8. Дмитриченко І.В. Азовське море та Керченська протока в контексті концепції морської політики України // Інновації в суднобудуванні та океанотехніці: Матеріали міжнар. наук.-техн. конференції. – Миколаїв: НУК, 2010. – С. 504–507.
9. Дмитриченко І. В. Міжнародне морське право : методичні вказівки / І. В. Дмитриченко. – Миколаїв : НУК, 2012. – 86 с.

10. Дмитриченко І.В. Азовське море і Керченська протока: становлення правового режиму та делімітація морських кордонів // Право України. – 2012. – № 3–4. – С. 231–241.

11. Дмитриченко І.В. Правовий статус Каспійського моря: перспективи розвитку // Інновації в суднобудуванні та океанотехніці: Матеріали міжнародної науково-технічної конференції. – Миколаїв: НУК, 2011. – С. 702–709.

12. 7. Дмитриченко І.В. Тенденції становлення сучасного правового режиму Керченської протоки // Гуманітарний вісник НУК: збірник наукових праць. – Випуск 4. – Миколаїв: Іліон, 2011. – С. 68–70.

13. Ніколаєва Л.Л.,Петров І.М. Чартер і коносамент- основні форми договору морського перевезення: Навчальний посібник.-Одеса: ОНМА. 2006.-144с.

14. Ніколаєва Л. Л., Петров І. М. Форми договору морського перевезення: Навчальний посібник –О.:Фенікс; М.:ТрансЛит, 2007. - 240 с.

15. Березенчук Э.Г., Лисий А.Ф. Комерческая эксплуатация морского флота: Одесса: ОНМА, 2006. -184 с.

16. Федоров А.Ф. Морское право / Федоров А.Ф. / [сост. Т.В.Аверочкина, Е.В.Додин, С.А.Кузнецов]. – О.: Фенікс, 2008. – 332 с.

17. Булгакова І.В., Клепікова О.В. Науково-практичний коментар до Кодексу торговельного мореплавства України // Ліга закон. – 2012.

18. Шемякин О.М., Савіч О.С. Програма імплементації Конвенції про працю в морському суднопластві 2006 р. в Україні // Юридичний вісник Причорномор'я. – 2011. – № 1. – С. 143–154.

Основні нормативні акти:

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права (Монтего-Бей, 1982)7 - Нью-Йорк: Изд-во ООН, 1982. – 204 с.

2. Кодекс Торговельного Мореплавства України, / Документ 176/95-ВР: Кодекс України,Чинний. - Вид.Право: Київ, 2020. - 93с

3. Закон України Про Морські Порти України, / Документ 4709-VI: Кодекс України,Чинний. - Вид.Право: Київ, 2020.- 94-168 с.

4. Конвенція Міжнародної організації праці 2006 року про працю в морському суднопластві від 23 лютого 2006 р. [Електронний ресурс] Офіційна база законодавства України. – Режим доступу: [http:// zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi/](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi/).

5. Конвенция о труде в морском судоходстве / П. Д. Землянский // Транспортное право. – 2009. – № 3. – С. 11–13.

9. Інформаційні ресурси в Інтернеті.

<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

<http://www.president.gov.ua/documents/13426.html>.

<http://www.imo.org/blast/mainframe.asp>

<http://www.vu.mil.gov.ua/>

